

Кукленият театър трябва да продължи да съществува като такъв и не бива да забравя основното си изразно средство – куклата

Наталия Алексиева разговаря с **Ефимия Павлова** – директор на КТ-Сливен

Дългогодишен директор сте на КТ-Сливен. Като погледнете назад за какво си спомняте с радост и за какво – с тъга?

Щастлива съм за това, че през тези години, откакто съм директор, разбира се, не веднага, на нашата сцена се родиха прекрасни представле-

ния, които смятам, че ще оставят голяма следа след нас.

Защото знаем, че театралното изкуство е ефимерно. Дори и записите, които правим със съвременната техника, не могат да отразят същината на творческия процес. Затова театърът е

толкова любопитен, защото е живо изкуство, то е изкуство на момента. Винаги се ражда нещо, нещо остава настрана, но всичко се случва на мига. А ми е мъчно или по-скоро страдам, че малко по малко започвам да се отказвам. Заради проблемите с финансирането и непрестанната борба за оцеляване на театъра. А по принцип съм човек, който не обича да се отказва, когато е намислил нещо и преследва целта си.

Как виждате състоянието на кукления театър в момента като погледнете цялостната картина на куклените театри в България?

Сложно е и не се наемам да рисувам картината какво правят точно театрите, защото обикновено виждам само онова, което се показва на фестивалите. Дори не всичко, така че не мога да кажа какво точно правят колегите

от този или от онзи театър. Но поне

няколко неща са видими. Като спектаклите на Веселка Кунчева и Мариета Голомехова, които винаги се опитват и търсят нови средства и решения. Те основно са насочени към представленията за въз-

растни, но това не променя факта, че те търсят. Кога по-успешно, кога може би не чак толкова. А това, към което ние се стремим в нашия театър, е разнообразие на жанрове и средства. Поне такава е моята визия за театъра. Това, което правим с Бисерка Колевска и Свила Величкова, например, непрекъснато е един процес на търсене на нови форми и мисля, че то се вижда. Не мога да твърдя нищо за цялостната картина, защото в последна сметка, спектаклите, които голямата публика в София

Снимка Светослав Караджов

или на някой фестивал вижда, не е всичко, което се прави в един театър.

Имате голямо разнообразие от спектакли, но те са насочени главно към децата. Какво е отношението ви към кукления театър за възрастни и бихте ли продуцирали подобни спектакли?

Да, но много трудно намирам публика в Сливен за спектаклите за възрастни, защото се робува на предразсъдъка, че щом е куклен театър, то е само за деца. Не всеки познава историята на кукления театър и не знае, че той е възникнал точно като изкуство за възрастни. Защото куклата позволява и дава шанс на много форми, начини, по които ти можеш да засегнеш злободневни теми. В театъра са правени много опити за спектакли за възрастни от „Малкия принц“ на Злати Златев, „Пънч и Джуди“ и „Серенада“ на Яна Цанкова, „Дванадесета нощ“. Все хубави представления, които не успяха да получат достатъчно дълъг сценичен живот. Най-новият ни проект, който реализирахме с Габриела Хаджикостова и „Малко Театро“ (Будапеща) и вече имаше премиера в Будапеща, е „Цъфнали очи“ по романа на Радостина Ангелова. Този спектакъл мина просто невероятно в Будапеща. Това е представление за възрастни, в което словото играе много важна роля.

На раздаването на газгодишните „Икар“-и получихте приз от Министерство на културата за постигнати високи резултати в театралния мениджмънт и творческата дейност. На какво отдавате тази награда?

За мен тази награда беше много изненадваща. Защото ние, работейки в малък град, с много малки възможности, колкото и усилия да полагаме, нямаме капацитета на театрите в големите градове. Дори не визирам Столичен куклен театър, там мащабът е съвсем друг. Говоря за Пловдив, Стара Загора, Бургас. И никога не съм очаквала, че точно нас биха отличили с такъв приз. Но в същото време изпитвам и голямо задоволство, защото непрекъснато прищпорвам хората в театъра да работят много. На делегиран бюджет сме като всички останали театри. Но сме обременени с наеми и не разполагаме с един куп неща. Като малък театър сме принудени много да пътуваме, което увеличава разходите. Нещата са навързани. Удовлетворена съм, че тези хора, които полагат толкова много усилия, получават признание, за което искрено благодаря на министър Банов. Така всичко придобива смисъл. Усилията ни не се правят за награди, но когато се получават, е хубаво. И за хората, които работят от години тук, и за младите, които сега започват. Изпитвам удовлетворение, че съм успяла да стигна определено ниво. За мен връхната точка не е стигната и няма да бъде достигната, защото съм максималист – винаги искам всичко да е повече и по-добре. Но все пак има от какво да бъдем доволни.

В момента работите предимно с млади хора. Мислите ли, че те имат бъдеще в провинциалните театри?

Определено смятам, че имат бъдеще, въпросът е дали те искат това бъдеще. Няма какво да се лъжем, парите са малко. Младите сега трябва да изградят своята самостоятелност и вече като отговорни хора, които имат професия, която трябва да отстояват, трябва да има някакво адекватно заплащане за труда им. Но не се получава. Тогава мотивацията започва да се губи. В началото си ентусиазиран, искаш, правиш. После започва изтегляне към по-големите градове, където има повече възможности, участие в кастинги, озвучаване.

Едно от вашите постижения е МФИ „Магията на вятъра“, който стартира силно, но в последните издания имате проблеми с финансирането, които водят до проблеми в изготвянето на по-богата и разнообразна програма. Какво ви коства организирането на фестивала?

Изключителни усилия и то не само на мен, а на всички, работещи в театъра. Тази година го направихме в един много по-събран вариант. Въпреки че имаше хубави представления, много хубави външни изяви, не това е мащабът, в който бих искала да бъде. Беше V издание и реших, че не трябва да прекъсваме формиращата се традиция. Миналата година, когато трябваше да бъде, понеже е биенале, прескочихме. Но и тази година не намерихме подкрепа и достатъчно средства, за да го реализираме във варианта и идеята, с която е направен. Имах много интересни предложения за участия, тъй като е фестивал на изкуствата, но за съжаление просто не можа да постигне нивото на предишните издания. Без подкрепа и финансиране не само от Министерство на културата, но и на Община Сливен, няма как да просъществува. Не може да се прави нищо сериозно, каквито и прекрасни идеи да има човек, без адекватно финансиране.

А проблемите с плащането на наеми изглежда ще продължат. Обещанията за ново пространство за театъра май отново се оказаха напразни...

Водеха се разговори, но не доведоха до никъде. А и предложението не беше решение за театъра, по-скоро щеше да създаде нови проблеми. Сега предстоят нови преговори с Мюфтийството. Със сигурност те ще ни поискат много по-висок наем, което за нас вече е пагубно и финансово няма да издържим. Не казвам, че като си помисля за това, се отчайвам, обаче го има и това. Защото не мога да искам до безкрай хората да работят неистово. Те имат нужда от нормални условия и спокойствие за работа. Всички преговори през годините са изключително трудни. Единственото решение за театъра би било, ако някой се погрижи най-накрая този театър да има

собствена сграда, а не да бъде тук или там под наем, което няма да му реши проблема въобще. Трябва да му се намери място, за да продължи да съществува. Общината трябва да вземе решение иска ли го, или не го иска този театър. Имат ли нужда от него, или не. Надявам се поне, че ще ни подкрепят в изплащането на наема, докато се намери някакво добро, адекватно решение. Защото не мисля, че Сливен не си заслужава театъра. Напротив.

Кукленият театър е живо изкуство, което постоянно се променя. Как виждате вие неговото бъдеще и в частност това на КТ-Сливен?

Не съм се замисляла... Мисля основно за нещата, които се случват в настоящия момент. Опитвам се да се възползвам от всичко ново, интересно и съвременно, стига то да е уместно, да върши работата и да помага да се случват по-интересни неща на сцената. Не ми е

чуждо и неприсъщо да използвам и мултимедия, и всички възможни съвременни изразни средства, които могат да помогнат за една интересна, запомняща се и внушителна визия. Смятам, че всичко има своето място, когато то е добре измислено, добре премерено. Не съм човек, който би спрял прогреса и развитието на кукления театър. Театърът е претърпял много метаморфози, отдавна актьорът е излязъл пред паравана. Не казвам дали това е само за добро или за лошо. Но не ми се иска куклата като такава да изчезне заради живия план. Една тенденция, която набира някаква скорост. А куклата е нещо страшно благодарно. Напоследък куклата е просто някакъв знак, на който никой не обръща внимание. На мен лично това никак не ми харесва. И смятам, че кукленият театър трябва да не спира да съществува като такъв и не бива да забравя основното си изразно средство, което може да се допълва, разширява, обогатява, но задължително трябва да присъства. ■

Традиция с устойчивост

Юбилейна международна творческа лаборатория-ателие в Стара Загора

Светломира Стоянова

Тази година се проведе X издание на Международната творческа лаборатория с търсения в сферата на кукления театър за възрастни. Започналата през 2003 г. инициатива на КТ-Стара Загора, вдъхновена от режисьорския практически семинар „Балканите четат Радичков“¹, продължава развитието си и до днес. Още с първото си издание лабораторията насочва внимание към кукления театър за възрастни. Тъй като форматът на събитието е международен, всеки път присъства чуждестранен специалист от дадена сфера, който обогатява процеса, независимо дали говорим за драматург, сценограф, лайт дизайнер и т.н. Първите четири издания на международната творческата лаборатория-ателие са ежегодни. Причините, поради които лабораторията се превръща в биенале, са главно организационни. В Стара Загора се провежда и още една важна куклена среща – Международният кукленотатрален фестивал за възрастни „Пиеро“. През 2003 г. и 2005 г. лабораторията и фестивалът са част от културния живот на града. За организаторите става ясно, че е по-добре да не бъдат програмирани в една и съща година. По този начин от мениджърска и имиджова гледна точка театърът ежегодно предлага събитие, което привлича разнородна публика и този факт

неминуемо води до повишаване на интереса към дейността на театъра като продуцираща фигура.

Нека проследим историята на лабораторията през годините. В самото начало през 2003 г. е определена като режисьорска лаборатория, а названието ѝ е „Кукли на Балканите“. Това предполага обмен на опит между артисти от различни балкански страни. Темата на първото издание е „Той и Тя: греховната любов“, а ръководител е доц. Петър Пашов. До 2005 г. включително ръководителят на работния процес и сценографът (Мариета Голомехова) не се променят, а нововъведенията, които правят, са свързани с включването на студенти от НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“ от класа по „Актьорско майсторство за куклен театър“ на доц. Жени Пашова.

Четвъртото издание през 2006 г. включва режисьори от Сърбия и Черна гора, САЩ и България. Нововъведението в това издание е участието на студенти по кинорежисура и операторско майсторство, които създават документалния филм „Лабораторно“. Това е и годината, в която се взема решение творческите лаборатории да се провеждат като биенале.

Ръководител на петото издание е доц. Петър Пашов, който отново работи със сценографката Мариета Голомехова. В ателието участват още трима режисьори – двама от България и един от Франция. Новото е, че са поканени